

4. *Про місцеве самоврядування в Україні*: Закон України № 280/97 від 21 трав. 1997 р. // ВВР України. 1997. № 24. Ст. 170.

5. Савенок В.В. Сучасні підходи до реформування адміністративно-територіального устрою в умовах об'єднання територіальних громад. *Державне управління: теорія та практика*. 2017. № 1. С. 112-119.

6. *Цивільний кодекс України*. URL: http://kodeksy.com.ua/tsivil_nij_kodeks_ukraini/statja-169.htm.

Мульська О.П.

к.е.н., науковий співробітник

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього»

МОДЕЛЬ ДОБРОБУТУ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОГНОЗ

В умовах сучасної світової кризи проблеми соціальної політики не лише стосовно дітей, але й усіх інших категорій населення, особливо на часі. В Україні виявлення цих проблем виступає у ролі барометра зрілості соціальної держави та розбудови громадянського суспільства. Особливо привертають увагу питання аналізу та оцінювання індикаторів стану, факторів забезпечення добробуту наших співгромадян з врахуванням їх вікового цензу. Це основа створення умов для належного розвитку підростаючого покоління, забезпечення позитивних змін. Без формування ефективних механізмів реалізації соціальної політики немислимо стверджувати про ефективність соціально-економічних реформ та реалізацію курсу поступового входження у міжнародний економічний простір. У цьому плані заслуговує на увагу ідея формування індексу добробуту дітей, аргументи та механізми втілення в життя якої викладені у даній науковій роботі.

Модель добробуту дітей в Україні запропоновано нами представити у формі інтегрального індексу. Такий підхід дозволяє проводити кількісну та якісну оцінку даної ознаки, виходячи з динаміки детермінуючих показників (стимуляторів і дестимуляторів). Для побудови методики використано індексний метод (з виділенням чотирьох груп індикаторів – медико-демографічних, інфраструктурних, соціально-економічних та соціально-культурологічних). Відбір показників проведено з дотриманням вимоги забезпечення їхньої високої чутливості до інтегрального індексу.

Методом зважування індексів багатомірних середніх величин за 2002-2017 рр. ми одержали модель добробуту дітей (інтегральний індекс), що відображає рівень добробуту дітей в Україні (рис. 1). Варто зауважити, що відповідно до запропонованої методики інтегральний індекс може набувати значень від 0 до 1.

Протягом досліджуваного періоду рівень добробуту дітей в Україні коливався у межах 0,394 (2002 р.) та 0,650 (2017 р.), коли й спостерігається мінімальне та максимальне значення інтегрального індексу добробуту дітей. Зокрема, різкий спад рівня добробуту дітей країни відбувся у період 2012-2014 рр. Така тенденція зумовлена початком світової економічної кризи і пов'язана із соціально-економічною нестабільністю країни. Спад рівня вітчизняного виробництва, зайнятості працездатного населення та високий рівень безробіття вплинули на рівень життя населення, а водночас і на добробут дітей. Однак з 2015 р. спостерігається значне зростання значення інтегрального індексу добробуту дітей, який вже у 2016 р. сягнув позначки 0,625, що зумовлено поступовою стабілізацією національної валюти, отримання траншів валютного фонду, збільшення соціальних виплат для домогосподарств з дітьми, що збільшило можливості для розвитку молодого покоління.

Для розробки концепції розвитку дітей в Україні та формування належного середовища для забезпечення достатнього рівня добробуту спрогнозуємо інтегральний індекс добробуту дітей методом найменших квадратів. Такий метод дає можливість побудувати середньостроковий песимістичний, реалістичний та оптимістичний прогнози з високою

ймовірністю (коефіцієнт детермінації – 0,996; коефіцієнт апроксимації – 7,27 %; t-критерій Ст'юдента – 2,201). Відповідно до одержаних результатів реалістичного прогнозу, протягом 2018-2022 рр. інтегральний індекс добробуту дітей збільшиться приблизно на 13,23% – з 0,673 у 2018 до 0,736 у 2022 р. (рис. 1).

В умовах посилення економічної кризи, нестабільності фінансового становища родини індекс добробуту дітей спадає при попередньому зростанні, що й дає песимістичний сценарій розвитку. Так, значення інтегрального індексу у 2019 р. становитиме 0,610 і сягне позначки 2015 р. Теперішня стратегія соціальних заходів покращення добробуту населення не дасть значного результату, а тому не є ефективним інструментом забезпечення добробуту дітей в Україні. Таку гіпотезу підтверджує прогноз за песимістичним сценарієм розвитку: 0,594 – у 2018, 0,610 – у 2019 р., 0,626 – у 2020, 0,642 – у 2021 та 0,658 – у 2022 році.

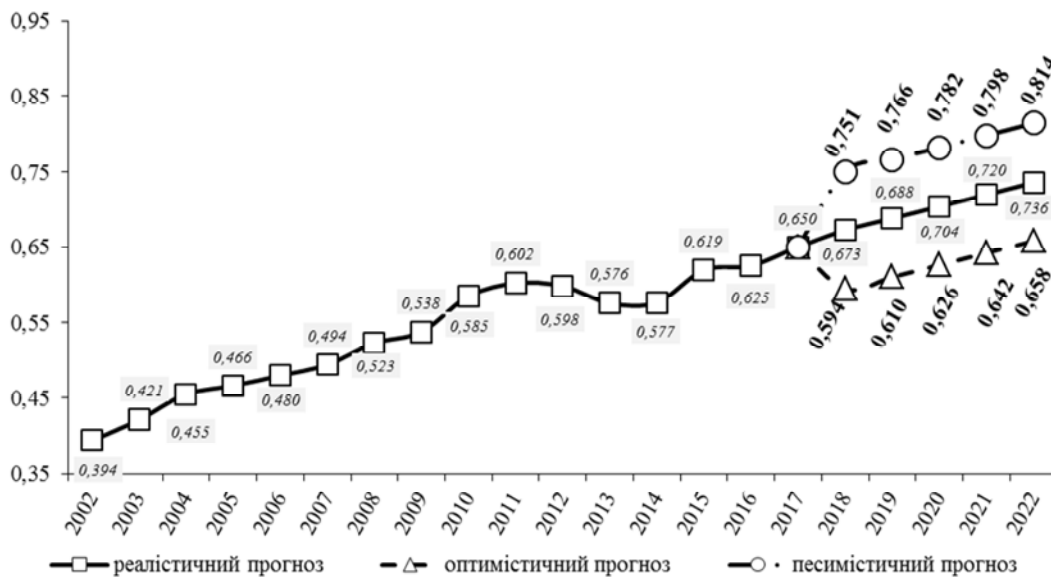

Рис. 1. Прогнозні значення інтегрального індексу добробуту дітей в Україні на 2018-2022 рр.

Побудова прогнозу за оптимістичним сценарієм розвитку дала змогу побачити ефективність соціальних і економічних реформ, які водночас впливають на систему оплати праці, якість життя, добробут населення та дітей зокрема. Варто наголосити, що оптимістичний прогноз інтегрального індексу добробуту дітей засвідчує важливість активних соціально-економічних інструментів та заходів у формуванні відповідної концепції гідних умов праці у країні. Пріоритетним значенням у програмі гідних умов праці є забезпечення можливості батьків поєднувати роботу з сімейними обов'язками. Наприклад, досліджуваний індекс добробуту дитини зростатиме на 25,23 % у такій послідовності: 0,751; 0,766; 0,782; 0,798; 0,814.

Ми вважаємо, що добробут дітей головним чином виражений у гідній заробітній платі батьків, яка дає можливість задовольнити власні потреби працездатного населення та потреби своїх дітей, а також у державній цільовій соціальній допомозі у вигляді грошових виплат з програм соціального захисту. Виконавши таке завдання, держава може покращити фінансове становище домогосподарств з дітьми, оскільки діти, маючи задоволені потреби на найнижчих рівнях (піраміда А. Маслоу), зможуть повноцінно навчатися, відвідувати позашкільні гуртки, і тим самим розвивати свої вміння та навички.

За висновками експертів ООН, гарантований мінімум для забезпечення відтворення трудового потенціалу країни має становити не менше 3 \$ на годину (близько 80 грн), тобто середньостатистична заробітна плата має становити не менше 12960 грн. В Україні близько 18 % працівників мають заробітну плату на такому рівні [1].

Результати розрахунків інтегрального індексу добробуту дітей в Україні можна використовувати для моніторингу умов розвитку дітей, оцінювання темпів зростання рівня

добробуту дитини у суспільстві та тих факторів, що впливають на нього, а також обґрунтування політики соціального захисту дітей в Україні.

1. Профіль Гідної Праці в Україні. URL: http://www.ilo.org/wcmsp/groups/public/dgreports/integration/documents/publication/wcms_154571.pdf.

Paten I.M.
Ph.D in Philological sciences,
Associate Professor of Language and Intercultural Communication Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

PHRASEOLOGICAL MEANS OF EXPRESSING THE CONCEPT OF «WEALTH» IN UKRAINIAN AND ENGLISH CULTURES

The concept of «wealth» is one of the key concepts of understanding the world of nations. Unfortunately, at a time when the materialist ideology permeates human existence, the question of material welfares especially worries the modern person. Are there identical concepts of wealth and happiness? Is the wealth good or evil? What is the danger of wealth? Should a person always seek wealth?

In human consciousness, wealth is, first of all, a set of material wealth, a certain measure of happiness, because the material world for many is a real value. Most young people seek wealth, because it gives power, the situation in the world, and supposedly happiness. But such a general idea of wealth did not always exist in the presentation of people.

The subject of wealth is widely represented in biblical literature, where wealth is opposed to poverty, and is characterized as a certain weal, which provides the necessary space for life (багатому й під гору вода тече, а бідному і в долині треба криницю копати), deprives from the need to humiliated to ask (захитається багатий – його друзі підтримають).

To be rich it is necessary to be assiduous and courageous (рука ледача робить бідним; збагачує – рука старанних), wise (мудрість ліпша понад перли) and do not be lazy (збувся тато клопоту: жито змолотив і гроші пропив).

In Protestant religious ethics labor was proclaimed as the highest human virtue, therefore the protestant idea of the professional calling morally justified riches and assisted capitalist enterprise. [1, 228] which is represented in such paremias: A man without money is no man at all; A gentleman without estate is like a pudding without suet; Manner and money make a gentleman; Money makes the man; Jake would be a gentleman if he had money.

Moreover, Protestant dogmas condemned the desire to be poor, equating it to the desire to be sick [3, 126].

In both cultures it is emphasized that a person who works and is not lazy will never be poor: At the workingman's house hunger looks in but dares not enter // У дім робітника голод заглядає, але не наважується увійти.

In the Ukrainian phraseological picture we observe a negative attitude towards the rich. They are proud, cursed, unclear, unjust, indifferent to strange grief, full of sin: Багачева правда гірше брехні; Пани правдою кепкують – проте ж у світі і панують; Пан не любить правди, як пес мила; Срібло-злото тягне чоловіка у болото; Від грошей усе лихе на світі.

The attitude of modern people to wealth is quite mercantile and well-known. The idea that money is ruled by the world and recognized as a powerful force is not new and verbalized in Ukrainian and English's paremias: Gold rules the world; Gold dust blinds all eyes; All things are obedient to money; Money is the only monarch; Money governs the world; When money speaks the world is silent; What ill not money do? Money will do anything; Money makes the pot boil; A golden key opens every door // Золото править світом; Золото й жінки рядять світом; Земля все крутиться навколо осі, а люди – навколо грошей; За гроші тільки рідного батька не купиш; Тепер за гроші й до неба зайдеш; Чого гроші не зроблять!